

Kallid kaaskodanikud! Tere tulemast tutvuma T-Kit käsiraamatuga, mis käsitleb Euroopa kodanikuks olemise* teemat. Käesolev käsiraamat on õppematerjal, mille teema paistab praegusel ajal mõtteis olevat paljudel inimestel, kelle hulgas olete ilmselgelt ka Teie.

Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon on teinud Euroopa kodanikuks olemise küsimuse oma südameasjaks ning see on nende vahel sõlmitud Euroopa noorsootöötajate koolituselase partnerluse üheks prioriteediks. Nõukogu ja Komisjon Euroopa Liidu institutsioonidena teavad, et liikmesriigid ootavad selles valdkonnas tegusid. Kõigepealt kodanikuks olemisest – kuidas ergutada noori ühiskonnas aktiivsemalt osalema? Miks on inimesed tavapoliitikas pettunud ja selle vastu huvi kaotanud? Seda tunnetavad loomulikult ka poliitikud. Teiseks - mida tähendab Euroopa inimeste jaoks? Kas nad tunnevad, et kuuluvad Euroopasse?

Miks osales Euroopa Parlamendi valimistel nii vähe noori? Kas Euroopal on tulevikku? Kui jah, siis tänapäeva noored on selle tuleviku loojad.

Pettumine poliitikas on eriti märgatav Euroopa noorte hulgas. Tundub, et poliitilistel liidritel puudub sageli visioon ja nad suhtuvad leigelt asjadesse, mis on elus tähtsad. Kord valituks osutunud, ei paista poliitilistel parteidel jätkuvat jõudu ilmselt vältimatus üleilmastumisprotsessis midagi muuta.

Sellele vaatamata on paljudel noortel ideaalid, visioonid ja kirg, mida väljendatakse erineval moel väljaspool ametlikke demokraatlikke struktuure. Kui noored näevad probleemi, tahavad nad midagi muuta. Tundub, et poliitikud ei ole võimelised reageerima. Kui inimesed tahavad tegutseda, siis millisel tasandil peaksid nad seda tegema? Kuidas saab kohalik noorteorganisatsioon mõjutada hiiglaslikke ülemaailmseid probleeme, millest räägitakse teleuudistes ja kirjutatakse internetis? Mida rohkem me kuuleme ülemaailmsetest sündmustest, seda rohkem peaksime seda seostama kohaliku eluga.

Euroopa võib siin sillaks olla. Kuna rahvusriikide tähtsus väheneb ja meie elud on üha enam seotud kogu maailmaga, saab Euroopa olla riikidevahelise suhtlemise ja tegevuse ruumiks. Noored teavad, et kuskil on suurem maailm ning et Euroopa pakub võimalusi selle uurimiseks, tundmaõppimiseks ja selles osalemiseks.

Euroopa ühinemine on ka ajalooliselt tähtis. Inimesed mäletavad, et Euroopa rahvad on olnud üksteise vaenlased sõdades, kus noori eurooplasi kutsuti üles tapma teisi noori eurooplasi. Lähiajaloo on näiteid tragöödiatest ja hävitustööst Euroopa idaosas. Euroopa kodanikuks olemise projekt on investeering tulevikku tagamaks, et meie lapsed ei peaks vaatama teisi noori eurooplasi läbi püssisihiku.

Praegune aeg on Euroopa jaoks ülioluline. Euroopa Liit on laienemas, lähemal ajal ühinevad meiega uued liikmesriigid**. Muutuste aeg toob kaasa nii võimalusi kui ohte. Suurenevad reisimisvõimalused ja tihenevad kontaktid teiste Euroopa noortega. On võimalik proovida elu erinevates kultuurides ja ühiskondades, et avardada silmaringi ja arendada endas oskust toime tulla erinevuste ja raskustega. Kuid mitmekesisemad võimalused tegutseda sügavamal kultuurilisel tasandil kätkevad endas ka ohte. Rahvusriikide jaoks võivad raskused tekkida ka suurema poliitilise blokiga ühinemises.

* Käesolevas käsiraamatus kasutatakse läbivalt eestikeelseid termineid „kodanikuks olemine” ja „kodakondsus”, mis on erineva sisulise tähendusega tõlked ingliskeelsest sõnast citizenship. Järgnevates peatükkides käsitletakse nende mõistete mitmeid erinevaid tähendusi ja arusaamu nendest, kuid selguse nimel olgu siinkohal ette rutates välja toodud nende peamine sisuline erinevus. Eestikeelse kasutuses viitab „kodakondsus” eelkõige riigi ja kodaniku vahelisele õiguslikule suhtele – õigus valimas käia, õigus riigipoolsele kaitsele, vastavad kohustused riigi ees jne. „Kodanikuks olemine” tähendab aga pigem kogukonna või ühiskonna liikmeks olekut (omades vastava riigi kodakondsust või mitte), kodanikuks olemisega seostuvad mõisted nagu vabatahtlik kodanikualgatus, kodanikeühendus, kodanikuühiskond jm. Kohati on kasutatud ka üldistatud vormis mõistet „kodanik”. Antud käsiraamatut tõlkides on mainitud mõistete kasutamisel lähtutud nende sisulisest tähendusest kontekstis. – Toim

** Käesolev T-Kit käsiraamat avaldati 2003. aasta maikuu, mil paljude Ida-Euroopa riikide liitumiseni Euroopa Liiduga oli veel jäänud 1 aasta. – Toim

---

Kõiki neid küsimusi käsitleb inimeste kasvatamine Euroopa kodanikuks olemise valdkonnas. Tuleb tagada, et vastastikusel austusel põhinev suhtumine toetaks Euroopa identiteedi arengut ning kaitseks meid diskrimineeriva natsionalismi leviku eest. Euroopa peaks olema koht, kus tegutsetakse vastavalt ühiste väärtushinnangutele, seda nii Euroopa siseselt kui ka teistega suheldes – igal pool, kus näeme takistusi.

See käsiraamat on mõeldud abiks noortega töötavatele inimestele Euroopa kodanikuks olemissiga seotud tegevuste korraldamisel. Materjal peaks olema vajalik inimestele, kes kasutavad Euroopa kodanikuks olemise mõistet noorsootöös ja/või organiseerivad Euroopa kodanikuks olemist käsitlevaid tegevusi. Materjale saab kasutada nii kohalikes kui ka rahvusvahelistes rühmades.

Autoritena paneme Teile suuri lootusi. Loodame, et Teie arvates on käesolev käsiraamat avatud ja mõtlemapanev. Me ei paku Teile valmislahendusi, Teil tuleb improviseerida. Soovime ergutada Teid mõtlema ja küsimusi esitama, äratada Teis uudishimu ja soovi rohkem teada saada ja katsetada. Loodame, et suudame pakkuda Teile raamistikku, mis aitab teed leida ja et Te kasutate neid teadmisi ka tegelikus elus.

See käsiraamat ei saa tegelikkuseks, kui Teie seda tegelikkuseks ei tee. Niisiis, lugege ja kasutage õpitut elus. Jätkake mõtlemist, siinsete materjalide kasutamist ja õppimist. Nagu ka Tallinn linn, ei saa see T-Kit käsiraamat kunagi valmis ...

Teie T-Kit käsiraamatu loojad

Miguel Angel García López,

Andreas Karsten,

Peter Merry,

Yael Ohana,

Alison Straker